

שיחת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

כ"ג אייר, ה'תשל"ז

יוצא לאור לש"פ אמור, י"ט אייר, ה'תשפ"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילדה דבורה מלכה שתחי

ליום הולדתה ל' ניסן, אדר"ח אייר, ה'תשפ"ה

ולזכות הורי

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת אסתר שיינדל שיחיו

שיף

ולזכות

התאומות דבורה ורבקה שיחיו

לרגל הגיעם לגיל שתיים עשרה שנה, היא עונת בת מצוה

ל' ניסן, אדר"ח אייר, ה'תשפ"ה

נדפס על ידי ולזכות

יצחק שמואל לייב וזוגתו מרת נורית תחי' שיחיו לוינזון

יוסף מאיר וזוגתו מרת חי' לאה שיחיו לוינזון

מרדכי מעשיל וזוגתו מרת שושנה שיחיו סגל

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

משלהן. לפני התחלת החלוקה הורה שהמדריכות תגשנה מצד אחד ותצאנה מהצד השני].

הוספה

בי"ה, כ"ג אייר תשי"ז

ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצי"צ

מוה' שמעון אהרן שי שוי"ב

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה התלפנית על דבר התהלוכה דיום הבהיר ליג בעומר הילולא דרשב"י, וזה עתה נתקבל גם מכתבו מבשר טוב בהאמור, וזכות כל המשתדלים והמתעסקים בזה ושכרם אין די באר, ובמדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה אלא שכ"פ ככה ...

בטח נשמרים אצלו הכתבת של התלמידים-ות שהשתתפו בהתהלוכה, ומהנכון שבאופן המתאים יבואו עמהם בקישור דברים ולעורר אותם ואת הוריהם שיחיו על דבר המשכת חינוכם לשנות לימודים הבע"ל ואפשר גם להוספה בעניני תורה ומצות בכלל, ובטח יתייעצו בזה כולם יחד וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בראש האגרת שבהעתק המזכירות נרשם בכתי"ק הוראה למזכירות — לצרף לאגרת זו את המכתב לנשי **באנגליה** (תרגום מהנדפס באג"ק חט"ו אגרת ה'תעו*, "צו דער יערלעכער קאָנווענשאָן פון אגודת נשי ובנות חב"ד דאה"ב וקנדה", בתאריך מוצאי שבת קדש במדבר, ה'תשי"ז).

מוה' שמעון אהרן שי שוי"ב: סימפסאן, מאָנטרעאַל. אגרת נוספת אליו — אג"ק ח"ד אגרת ה'רלד.

אין די באר: ע"פ ישעי' מ, טז.

ובמדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך. אלא שכ"פ ככה: ראה פרש"י תשא לד, ז (מתוספתא סוטה פ"ד ה"א). ועוד. וכבר נאמר ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יד. כד, ו.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ אמור, י"ט אייר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור שיחת כ"ג אייר ה'תשל"ו — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכניס עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג אייר, ה'תשפ"ה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2025 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2025

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

אשר ביאת הגאולה בפועל תלוי בזה שבנ"י, בכל מקומות מושבותיהם, מתאחדים יחד, ע"י "תורה אחת", להיות "עם אחד" (כנ"ל סט"ו),

ועי"ז בא כל עם ישראל בשלימותו (שלימות העם), המאוחדים ע"י התורה (שלימות התורה), לארץ-ישראל השלמה, כהבטחת הקב"ה⁷⁶ "זאת הארץ גו' לגבולותי" (שלימות הארץ), אשר כל ענינים אלו ניתנו מאת ה' אחד",

וכל זה — ככל ענין בעבודת ה' (כנ"ל ס"א) — בשמחה ובטוב לבב.

*

יז. כאמור לעיל, בוודאי תוסיף כל אחת מכן — ותשפיע על חברותי וקרובותי שכל אחת מהן תוסיף גם היא — בהענינים ד"ציון במשפט תפדה ושבי" בצדקה⁵⁵.

ובתור התחלה לזה — יבקשו מהמדריכות ומהמורות, ומהנערות המתעסקות בהדרכת כיתות ובלמוד עם תלמידות, שאותן קל יותר להטריח, ויהי זה המשך טוב להתעסקותן בהדרכה — שכל אחת מהן תקח מספר שטרות של דולר (שיחולקו להן), והן תחלקנה לכל הנאספות, שכל אחת מהן תקבל דולר כדי לקיים בו מצות צדקה, ואם תחפוץ בכך — תוסיף לזה עוד מממונה הפרטי.

וזו תהי' התחלה טובה — והשתתפות שלנו הנמצאים כאן, יחד עם בני" הנמצאים בכל מדינות העולם, ובעיקר עם בני" הנמצאים ב"ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה"⁵³, ארץ-הקודש, ארץ-ישראל — לכך שהקב"ה יעשה צדקה עם כאו"א מאתנו,

ועיקר ענין הצדקה של הקב"ה הוא — גאולה מהגלות הפנימית הנמצאת בתוכנו (כנ"ל ס"ג), ולאח"ז נזכה בקרוב ממש להיגאל ע"י הקב"ה ומשיח צדקנו מהגלות כפשוטה, ולקבל את התורה בשמחה ובפנימיות בארץ-הקודש, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה",

ונזכה לשנת אורה — שנה מאירה בפשטות, ושנה חדורה ב"אורה זו תורה"⁷⁷, שנת ברכה ושנת גאולה, ובקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן להמדריכות תחינה שטרות של דולר, על-מנת לחלק לכל אחת ואחת מהנוכחות שטר אחד לצדקה, ובהוספה

בס"ד. שיחת יום א' פ' במדבר, כ"ג אייר, ה'תשל"ו.

— בכינוס העשרים ואחד של נשי ובנות חב"ד* —

בלתי מוגה

א. כינוס זה מתקיים, כבכל שנה (ובפרט בשנים האחרונות), בימי ספירת העומר (אף שיש חילוק משנה לשנה באיזה שבוע בספירת העומר מתקיים הכינוס).

וע"פ תורת (והוראת) הבעש"ט הידועה (שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו חזר עלי' פעמים רבות)¹ שמכל הנעשה בחייו של אדם מישראל עליו ללמוד הוראה, ובאופן שע"י הוראה חדשה זו שניתוספה אצלו יחנך עצמו להחכים יותר, להיטהר יותר ולהיטיב את דרכיו יותר ("ווערן קליגער און ריינער און בעסער"), שכל זה נעשה ע"י הוספה בעניני יהדות ("מער אידישער"),

[ואפילו כשמדובר במאורע שאירע כו"כ פעמים במשך שנים רבות — עדיין יש ללמוד הוראה ממנו בשנה זו, כיון שעד עתה, מאיזה סיבות שתהיינה, לא למד הוראה מפרט זה שממנו לומד את ההוראה עתה], הנה גם בנדו"ד יש ללמוד הוראה מפרט זה, שהכינוס מתקיים בימי ספירת העומר דוקא.

וכמדובר כמה פעמים — כאשר לומדים הוראה מענין השייך לזמן מסויים, אין פירוש הדבר שהוראה זו שייכת לזמן זה ותו לא, אלא ההוראה היא בתקפה על כל השנה כולה.

והיינו, שכשם שכללות ענינים של זמני השנה נוגע לכל השנה כולה [ולדוגמא: חג הפסח — פועל זכרון יציאת מצרים על כל השנה כולה, אלא שבחג הפסח ענין זה הוא ביתר שאת וביתר עז ("מיט אַ פאַרשטאַרקטער פאַרם")²; חג השבועות, שנקרא "זמן מתן תורתנו" — אין פירוש הדבר ח"ו שרק בתקופת חג השבועות זוכרים אודות מ"ת, אלא שמחג השבועות ישנה נתינת כח, חיות והתלהבות לזכרון מ"ת בכל ימות השנה] — כן הוא בנוגע להוראות הפרטיות הנלמדות מכל זמן בשנה, שלימוד ההוראה צריך להיות, ככל האפשרי, על כל ימות השנה.

(* ראה גם מכתב ימי הספירה שנה זו (1) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך. (אג"ק חל"א ע' ריא ואילך) — לכינוס שלהן. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

(2) ראה גם לקו"ש חל"ב ע' 132. וש"נ.

ועוד מובן, שמאחר שלימוד ההוראה קשור עם כינוס ("קאָנווענשאָן") של נשי ובנות ישראל — צ"ל בהוראה זו הדגשה מיוחדת על ענינים השייכים לנשי ובנות ישראל [אף שחלק ממנה (או חלקה הגדול) שייך גם לאנשים ובחורים (אנשי ישראל ובני ישראל), שגם הם צריכים ללמוד הוראה מזמן זה, ובאופן שיפעל על חינוך עצמם, כנ"ל].

ב. ההוראה מימי ספירת העומר:

ענינה של ספירת העומר בפשטות הוא³ — ספירת הימים שעברו בין (יום א' ד) חג הפסח לחג השבועות (שהרי התחלת הספירה היא מיד לאחר יום א' דחה"פ, וסיומה — ביום שלפני חג השבועות), אשר ע"י ספירה זו יודעים גם כמה ימים נשארו עדיין עד חג השבועות. ונמצא, שמ"ט ימי ספירת העומר הם ימים המקשרים את (התחלת) חג הפסח עם ענינו של חג השבועות — מתן תורה.

ומזה מובן, שישנו צד השהו שבו משתווים חג הפסח וחג השבועות, ובימי ספירת העומר צריך האדם לאגור כחות, מרץ וחיות כדי להתחזק בנקודה כללית זו, המאחדת את חג הפסח וחג השבועות. ואזי מוכן הוא לקבלת התורה, באופן שנעשית אצלו (תורה מלשון) הוראה⁴ על כל השנה כולה ככח מחודש, המתחדש מדי שנה בשנה בחג השבועות — "זמן מתן תורתנו".

ג. אחד מהקוים הכלליים שישנם הן בחג הפסח והן בחג השבועות הוא — הדגשה מיוחדת על חינוך הילדים:

בחג הפסח (שענינו זכירת יציאת מצרים, כנ"ל) — הנה מיד כאשר מתחילים בהכנות לעריכת הסדר, על-מנת להתחיל בזכירת וסיפור יציאת מצרים (עם כל הפרטים שבדבר כו'), נוקטים עצות שונות ועושים כו"כ שינויים "בשביל תינוקות שלא יישנו"⁵, אלא יתבוננו בנעשה בליל הסדר, ו"ע"י שיראו שינוי זה ויתעוררו לשאול עליו, יתעוררו ג"כ לשאול על שינויים אחרים... וישיבו להם עבדים היינו וכו"⁶.

ומוסיפים ומבהירים בשעת מעשה, שהכוונה אינה דוקא לאותם תינוקות הזקוקים לתשומת-לב מיוחדת ולהתאמצות והשתדלות יתירה כדי שישאלו ויוכלו להשיב להם כו',

אלא אפילו כאשר ישנו "בן חכם", שכבר למד הרבה ויודע את כל

(3) ראה ר"ן סוף פסחים. ועוד.
 (4) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גוי"א ר"פ אדה"ז או"ח ר"ס וסו"ס תעב. ועוד.
 (5) פסחים קט, רע"א. טוש"ע ושו"ע
 (6) שו"ע אדה"ז שם (בסוף הסימן).

וזוהי העצה בנוגע להענין ד"עם לבדד ישכון" (כנ"ל סי"ב):

כאשר בני זוכרים שהם "עם אחד"⁶⁸ ("אין איין און איינציקער פאָלק") — אשר לכאורה, איך יכולים להיות בני עם מאוחד, בה בשעה שהם חיים בארצות שונות ובתנאי חיים שונים, ובאופנים ומצבים שונים בלימוד התורה וקיום המצוות? אלא אחדותם היא בזה שניתנה להם "תורה אחת"⁶⁹ ("אין און איינציקע און פאָראיינציקטע תורה") — אזי אין להם להתיירא מזה שהם "לבדד" בין אוה"ע, מאחר שהקב"ה דואג "להשביית אויב ומתנקם" (כנ"ל).

טז. ועוד ענין בזה — שכאשר יהודי הוא "בעל-הבית" על התורה (כנ"ל סט"ו), הרי הוא "בעל-הבית" גם במובן זה, שהקב"ה מבטיחו (שאם רק יחפוץ בכך) התורה תחדור בכל פרטי חייו, וממילא יתברכו חייו בכל הברכות.

וכפי שקראנו בתורה בשבת זו (שבה ג"כ נערך הכינוס שלכן), אשר "אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו"⁷⁰ — וכפרש"י⁷¹ "הוּ עמלים בתורה על-מנת לשמור ולקיים", היינו שלימוד התורה אינו כמו לימוד דבר חכמה מצד תענוג השכל שבו, אלא הוא מלכתחילה על-מנת לשמור ולקיים את התורה בכל יום ויום — אזי "ונתתי גשמיכם בעתם גו"⁷², ככל פרטי הברכות המנויות בפרשה.

ומסיים "ואולך אתכם קוממיות"⁷³ — שגם בימים האחרונים של הגלות עומדים בני "בקומה זקופה"⁷⁴, בידעם (בידיעה החודרת בכל מהותם) שהם בניו של הקב"ה (כמ"ש⁷⁵ "בנים אתם לה' אלקיכם"), הדואג "להשביית אויב ומתנקם" (כנ"ל),

אלא שבתחילה ניכר הענין ד"בנים אתם לה' אלקיכם" בהנהגתם של בני, ולאח"ז — ע"י קיום הברכות המנויות בפרשה — ניכר ענין זה גם בכך שהקב"ה מספק להם את כל הדרוש כדי שיוכלו לחיות את חייהם כראוי לבנו של מלך מלכי המלכים,

והדבר מקל על בני לסבול את הנסיונות והקשיים בימי הגלות האחרונים, ולהתכונן "בקומה זקופה" ומתוך "גאון יעקב" לגאולה האמיתית והשלימה (כנ"ל סי"ב),

(68) אסתר ג, ח.
 (69) בא יב, מט. ועוד.
 (70) ר"פ בחוקותי.
 (71) עה"פ.
 (72) שם, ד.
 (73) שם, יג.
 (74) פרש"י עה"פ.
 (75) פ' ראה יד, א.

כל מה שביכלתו שתוכנם של פסוקים ומארז"ל אלו ימלא את כל מחשבתו של כאו"א מילדי ישראל, ושל כאו"א מהמבוגרים שבישראל, וממילא כל יומו יהי חדור בתוכן זה ע"י התורה.

וכדי להגדיל עוד יותר את ההצלחה בענין זה — הרי זה גם ע"י ההוספה בענין הצדקה.

טו. וכמדובר כמה פעמים — "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גו' להשבית אויב ומתנקם"⁶²:

כאשר מתחילים בחינוך הילדים בעודם "עוללים ויונקים" ("גאָר פיצלעך קינדער"), כדי שיקויים בהם "יסדת עוז", "אין עוז אלא תורה"⁶², שיהיו חדורים בתורה,

[וכמדובר כמה פעמים⁶³, שע"י תליית "שיר המעלות" סמוך לתינוק בעת לידתו, הרי הדבר הראשון שרואה הוא אותיות של יהדות ("אידישע אותיות") — מזמור מספר תהלים, ספרו של דוד מלך ישראל⁶⁴ (שיום ההילולא שלו הוא בחג השבועות⁶⁵)],

ועאכו"כ — כשמגיע הזמן שאפשר (וממילא חובה) ללמדו "תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב"⁶⁶, כלומר שכל ילד יהודי (או ילדה יהודי), מיד עם לידתו — ניתנת לו בירושה התורה בשלימותה, כפי שקיבלה משה רבינו מהקב"ה ב"זמן מתן תורתנו" ("משה קיבל תורה מסיני"⁶⁷), והוא נוטל עמו את התורה למשך כל ימי חייו,

ולאח"ז זוכים ומצליחים לגדלו להיות יהודי שלם (ובנוגע לבנות — אשה ובת ישראל שלמה) בכל פרטי הנהגתו כל היום כולו, עד שגם כאשר במשך רגע אחד (או יותר מרגע אחד) מתעסק הוא בדברים אחרים, עדיין הוא "בעל-הבית" על התורה כולה, כפי שקיבלה משה בהר סיני —

אזי, לא זו בלבד שה"אויב ומתנקם" אינו יכול להביא לידי פועל את מחשבותיו הרעות שחושב לפעמים, אלא שמלכתחילה מתבטלת מציאותו בתור "אויב ומתנקם" ("ווערט ער אויס אויב ומתנקם"), כנ"ל (סי"ב) שהקב"ה "על כל אשר יחפוץ יטנו", וממילא ה"ה מטה ומנהל את מחשבותיו, שיהיו מלכתחילה מחשבות בכיוון הטוב והרצוי.

62) מדרש תהלים עה"פ. שהש"ר פ"א, ד. רות רבה פ"ג, ב. פ"ב, ג. ועוד.

63) ראה שיחת ב' אייר ס"ו (לעיל ע' 170). וש"נ.

64) ב"ב יד, ב. בתחלתן.

65) ירושלמי (ביצה פ"ב ה"ד. חגיגה פ"ב אבות רפ"א.

ה"ג). הובא בתורה עצרת — חגיגה יז, א.

הפרטים המבוארים בהגדה (ואפילו את החילוקים בין "העדות והחוקים והמשפטים") — אין להניח לו ח"ו לחפש את דרכו בעצמו ("לאָזן אים אַליין גיין און טאַפן און זוכן און נאַכקוקן וואָס ס'טוט זיך אַרום אים"), ולסמוך על כך שיתחנך בכחות עצמו, אלא מוטלת חובה קדושה על עורכי הסדר (אביו ואמו) שגם הבן החכם ישב לשולחן הסדר, והם יספרו לו אודות יציאת מצרים, באופן שיתוסף אצלו עוד יותר באותם ענינים הידועים לו מקודם.

ועד"ז כאשר ישנו ח"ו ילד שהוא בגדר "שאינו יודע לשאול", היינו שאינו יודע אפילו "אל"ף-בי"ת" של יהדות, ואינו יודע איך להתחיל — אסור להתיימשך ממנו ח"ו, אלא צריך להתמסר אליו ולהושיבו אל שולחן הסדר, כדי שיתבונן בנעשה, וסוף-כל-סוף "את פתח לו"⁸ ("מעפענט אים אויף") עד שנעשה בעצמו דברן בעניני יהדות: החל מעניני יציאת מצרים, עד שבמשך הזמן רוויים ממנו הוריו נחת באותה מדה שרוויים מה"בן חכם".

ומוסיפים ומקדימים לזה "כנגד ארבעה בנים דברה תורה"⁹ — דלכאורה¹⁰, למה הוצרך להקדים ולכוללם במנין אחד ("ארבעה בנים"), הרי ה"י יכול לומר "דיברה תורה כנגד בן חכם .. בן שאינו יודע לשאול"? אלא ההדגשה בזה היא, שהתורה מדברת "כנגד ארבעה בנים" ביחוד, בהשוואה אחת, וממילא כן הוא גם בנוגע להנהגה בפועל — שההורים צריכים לערוך את הסדר עם כל ארבעת הבנים ביחוד.

והיינו, שאף שהדיבור עם כל א' מהבנים הוא באופן הדרוש כדי להשלים את החסר בידיעותיו הוא, והרי ישנו חילוק בין החסרון בידיעותיו של ה"חכם" ובין החסרון בידיעותיו של ה"שאינו יודע לשאול" — הרי חילוק זה הוא רק בנוגע לאופן הדיבור, באילו אותיות לבאר לכל אחד מהבנים כו',

אבל כשמדובר אודות שולחן הסדר שסביבו יושבים הבנים — דהיינו כללות אופן הנהגה עמהם, כולל יחס הקירוב והחמימות ("וואַרעמקייט"), ומדת ההשתדלות וההתאמצות להצליח בחינוכם — אין כאן ארבעה סוגי הנהגה נפרדים, אלא כל ארבעת הבנים — ארבעת

7) ואתחנן ו, כ. הגדה של פסח פיסקא

חכם מה הוא אומר — ע"פ ירושלמי פסחים

פ"י ה"ד. מכילתא ס"פ בא.

8) הגדה של פסח פיסקא ושאינו יודע

לשאול — ע"פ ירושלמי ומכילתא שם.

9) הגדה של פסח פיסקא ברוך המקום

— ע"פ ירושלמי ומכילתא שם.

10) ראה גם תו"מ חע"ב ע' 90 ואילך.

הסוגים שבילדי ישראל — כולם יושבים סביב שולחן אחד, הבן "שאינו יודע לשאול" יחד עם ה"בן חכם",

והיינו, שהמסירות לחינוכם של כל ארבעת הבנים צריכה להיות בשווה — לבן "שאינו יודע לשאול" באותה מדה של קירוב וחמימות כמו ל"בן חכם" שהוריו רוויים ממנו נחת, וכל ארבעת הבנים מקבלים מהוריהם (ומכל מדריכיהם) את מלוא החמימות, הלבביות וההשתדלות, על-מנת לגדלם ולחנכם עד ש"כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'".¹¹

ד. ועד"ז, כאמור, בנוגע לענינו של חג השבועות — מתן תורה: איתא במדרש¹²: "בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני לקבל התורה, אמר להם הקב"ה . . הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואני נותנה לכם".

וכיון שהתורה היא דבר יקר ביותר אצל הקב"ה, עד שנקראת¹³ "חמדה גנוזה" [דהיינו שנוסף על היותה "חמדה" — דבר שהקב"ה חומדו ונהנה ומתענג ממנו כביכול¹⁴ — הנה מבין ענינים אלו גופא (שהם בבחינת "חמדה" אצל הקב"ה) ה"ה "גנוזה", היינו שיקרותה וחביבותה אצל הקב"ה הם עד כדי כך שהוא שומרה לפני ולפנים, במקום גנוז ומוסתר לגבי שאר הענינים שברשותו],

הרי מובן, שבקשת ותביעת הקב"ה שיביאו לו ערבים קודם נתינתה בפועל לבנ"י למטה, היא כדי להבטיח שבנ"י ישמרוה ויוקירוה ("האֵלֶּטֶן טייער"), אשר הכוונה ב"יוקירוה" לגבי התורה היא — שהתורה תהי "תורה אור"¹⁵, היינו שתאיר את חיי היום-יום של מקבלי התורה, שהם בנ"י וכאו"א מישראל בפרט.

וממשיך במדרש, שבנ"י הציעו כו"כ ערבים שונים, ועל כולם השיב להם הקב"ה שלא לערבים אלו כוונתו, ואינו מסתפק בהם. ורק כשאמרו בנ"י "בנינו עורבים אותנו" — כלומר: אנו נחנך את ילדינו באופן שגם הם יוקירו את התורה, וגם אצלם תהי התורה "חמדה" כפי שהיא אצל הקב"ה להבדיל — ערבות זו קיבל הקב"ה.

ובאותה שעה נעשו כל ילדי ישראל — בלי שום חילוק בין "בן חכם" לבן "שאינו יודע לשאול", בין ילדים שהוריהם כבר רוו מהם רוב נחת ובין ילדים שהוריהם צריכים היו עדיין להתייגע בחינוכם — ערבים להקב"ה על כך שבנ"י ראויים לקבלת התורה.

ואזי, כשראה הקב"ה ש"כל העם"¹⁶, בלי שום חילוק מהו מעמדם

ובכן, עליו להיווכח באמת, על-פי תורת אמת — שדוקא בענינים אלו יש להתגאות ("דאָס איז די אמת'ע שטאַלץ"), ועי"ז יוצא הוא לחירות מהגלות הפנימי, ע"י שמוציא את הגלות מתוכו,

וזהו ההכנה הראוי' לזה שהקב"ה מוציא את כל בנ"י, וכל אחד ואחת מבנ"י, מהגלות כפשוטה, ומביא אותם אל הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

*

יד. על-פי כל האמור, צריכה להיות עתה פעולה מיוחדת בשייכות לגאולה (הקשורה, כאמור, גם עם מנוחה לבנ"י בימי הגלות האחרונים), וכאמור הכתוב⁵⁵ "ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה".

והיינו, שנוסף על האמור לעיל, שכל חיי היום יום בפרטיות צריכים להיות ע"פ הוראותיו של הקב"ה בתורתו — צ"ל הידור מיוחד בשני ענינים כלליים אלו: "במשפט" — כפירוש רבנו הזקן⁵⁶ דקאי על לימוד התורה (דהיינו כללות עניני היהדות האמיתית, שמקורה הוא בתורה), ו"בצדקה" — ענין הצדקה (ששקולה כנגד כל המצוות⁵⁷).

וזהו תוכן הענין המדובר פעמים רבות בזמן האחרון, שצ"ל השתדלות מיוחדת (כנ"ל ס"ז) שאצל כאו"א מילדי ישראל יהי' כל היום ספוג בתורה, "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך"⁵⁸,

ועל אחת כמה וכמה — בנוגע לגדולים שבישראל (לא רק גדולים בשנים, אלא גם גדולים בעניני יהדות, בתורה ובמצוות), שבוודאי צריך להתקיים גם בהם "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך" [וכפשוט הכתוב, ש"בשבתך בביתך גו' לא קאי רק על "ושננתם לבניך"²⁵ — אלו התלמידים⁵⁸, אלא על כאו"א מישראל, מקטן ועד גדול],

וכן בנוגע לנשי ובנות ישראל — שגם הן מחוייבות לזכור אודות הקב"ה, באמירת "שמע ישראל" ו"מודה אני" וכו', שענין זה הוא משש המצוות התמידיות, שכאו"א מישראל — מקטן ועד גדול, אנשים ונשים — מחוייב בהן בכל מקום, בכל יום ובכל רגע של היום⁵⁹.

וזהו טעם ההצעה האמורה לעיל⁶⁰ בנוגע לששה (ולאח"ז⁶¹ עוד ששה) פסוקים ומאמרי רז"ל — שעיקר הכוונה בזה היא שכאו"א יעשה

(55) ישע"י א, כז. החינוך (בסופה).

(56) לקו"ת ר"פ דברים (א, סע"ב). שיחת אדר"ח אייר ס"ט ואילך (לעיל

(57) ב"ב ט, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב). 111 ואילך.

(58) ספרי ופרשי" עה"פ. שיחת ל"ג בעומר ס"ז ואילך (לעיל

(59) ראה אגרת המחבר שבראש ספר 191 ואילך.

(11) ישע"י סא, ט. (14) ראה משלי ח, ל.

(12) שהש"ר פ"א, ד (א). תנחומא ויגש ב. (15) שם ו, כג.

(13) שבת פח, ב. (16) משפטים כד, ג.

אינם טועים בחשבונותיהם מה טוב לבנ"י (בתור בנ"י) ומה אינו טוב להם, וכפי שהתברר בהדגשה יתרה בשבועות האחרונים שאי-אפשר לסמוך על חשבונותיהם,

אלא יש צורך בסייעתא דשמיא — ברכה מיוחדת מהקב"ה, אשר "לב מלכים ושרים ביד ה'"⁵¹, כיון ש"על כל אשר יחפוץ יטנו"⁵²,

ולכן צריך כאו"א מישראל לעשות השתדלות מיוחדת כדי להוסיף בהענין ד"יטנו", שהקב"ה יטה את לבם ושכלם של מנהיגי אומות העולם ("מלכים ושרים"), כל אחד במדינתו, כדי שגם כאשר הם מתאספים יחד — תהי' אסיפתם לטובת בנ"י ולטובת היהדות, לא לפי החשבונות שלהם, אלא לפי החשבון האמיתי — חשבוננו של הקב"ה כפי שנמסר לנו בתורתו.

ואם כן הוא בכל המדינות — הרי זה מודגש עוד יותר בנוגע לארץ-הקודש, ארץ-ישראל, שעלי' נאמר⁵³ "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", היינו שיש עלי' השגחה מיוחדת מהקב"ה, ביתר שאת מכל שאר המדינות.

אלא שרצה הקב"ה שבנ"י, הן אלו שבא"י והן אלו שבחו"ל, נמצאים בגלות, ולכן נזקקים הם — בפרטים שונים שאינם פוגעים בעניני יהדות — לאוה"ע, שלא זו בלבד שלא יעשו פעולות שאינן טובות לבנ"י, אלא אדרבה — יסייעו לבנ"י, כדי שיוכלו לחיות כפי שבנ"י צריכים לחיות, ותהי' להם מנוחה עוד בימי הגלות האחרונים,

כדי שיוכלו להתכונן, באופן טוב ובשלימות, לקבל פני משיח צדקנו, שאז יסתיים כללות ענין הגלות, הן בא"י והן בחו"ל.

יג. ולכל לראש צ"ל בהקדם האפשרי סיום הגלות הפנימי — הן רגשי הנחיתות שבנ"י מרגישים כלפי הגויים, והן אצל בנ"י גופא — רגשי הנחיתות שישנם לפעמים אצל האדם בנוגע ליהדותו ביחס לעניניו האחרים (שאינם קשורים ליהדות):

כאשר האדם עוסק במסחר — מרגיש הוא בעצמו "בר-פועל" ("אן אויפטורער"), "איש בין אנשים" ("מיט מענטשן גלייך"), שהרי הוא מרוויח ממון, ויש לו "המצאה" במסחרו או במשרה שבה הוא מכהן; ואילו בעסקו בתפלה, בלימוד התורה ובקיום המצוות, שניתנו "במדבר סיני באהל מועד"⁵⁴ — מרגיש הוא לפעמים נחיתות: כיצד יכול הוא להשתוות להישגיהם של אחרים בענינים אלו?

ומצבם של ילדיהם, אמרו "נעשה ונשמע"¹⁷ — נתן לבנ"י את התורה. ובאופן זה חוזר ומתחדש מתן תורה מדי שנה בשנה בחג השבועות.

ה. וזוהי הנקודה המאחדת את חג הפסח, "זמן חרותנו" — הזמן שבו יוצאים לחירות מכל החשבונות למיניהם, ויוצאים למדבר כדי לקבל את התורה מהקב"ה — עם "זמן מתן תורתנו", הזמן שבו הקב"ה נותן את התורה בפועל.

ובין שני זמנים אלו — מוטל על כאו"א להתחזק בנקודה זו (כנ"ל ס"ב), ובאופן שמדי יום ביומו יתוסף אצלו עוד כח וחיות בנוגע לנקודה זו ביחוד, ע"י לימוד הוראה נוספת, במחשבה טובה, דיבור טוב ומעשה טוב,

[כידוע¹⁸ בדיוק הלשון "היום שני ימים לעומר" (ולא "יום שני לעומר"), שאין זה באופן שההוראה הנלמדת מהיום הראשון של ספירת העומר נוגעת ליום הראשון בלבד, ולאח"ז ישנה הוראה נפרדת הקשורה עם היום השני, אלא ביום השני ישנה גם ההוראה של היום הראשון, וזוכרים אותה וחיים עמה כו', אלא שניתוספה גם ההוראה של היום השני¹⁹],

ועי"ז הנה בכל יום ויום "מחנך" עצמו להתקרב מדי יום ביומו להר סיני, עד שכשמגיע היום האחרון של ספירת העומר — סופר "היום תשעה וארבעים יום (ולא "יום ארבעים ותשעה") שהם שבעה שבועות לעומר", "שבע שבתות תמימות"²⁰, היינו שכל ההוראות שנלמדו מכל ארבעים ותשעת הימים ומכל שבעת השבועות של ספירת העומר, שעל-ידן היא ההכנה לקבלת התורה, הן עתה אצלו באופן של "תמימות", בתוקף ובשלימות.

*

ו. בכל האמור לעיל, שהוא הוראה כללית השייכת לכאו"א מישראל — ישנה (כאמור) הדגשה מיוחדת בנוגע לנשי ובנות ישראל, במילוי השליחות הקדושה המוטלת עליהן (ובנוגע לבנות ישראל — השליחות שמתכוננות למלא לאחר נישואיהן) להיות "עקרת הבית"²¹, דהיינו להנהיג את הבית ("עקרת הבית" — מלשון עיקר הבית²²) באופן שיהי' בית יהודי כדבעי:

כאמור לעיל, הנקודה המאחדת את שני הענינים (חג הפסח וחג

(21) תהלים קיג, ט.

(17) שם, ז. וראה שבת שם, א.

(22) ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנז, א. פרש"י ויגש מו, יט. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנח ואילך.

(18) ראה לקו"ת פרשתנו (במדבר) י"ד, א ואילך. ובכ"מ.

(19) ראה גם לעיל ע' 83. וש"נ.

(20) אמור כג, טו.

(53) עקב יא, יב.

(54) ריש פרשתנו (במדבר).

(51) לשון הרגיל — ע"פ משלי כא, א.

וראה תו"מ חפ"א ע' 148 הערה 114. וש"נ.

(52) המשך הכתוב במשלי שם.

השבועות) היא חינוך ילדי ישראל, חינוך שצריך להיות מתוך חיות ולבביות, ומתוך להט כדבעי ("מיט דעם ריכטיקן פיייער").

וכנראה בפועל — דוקא אצל אמהות בישראל נוכן אצל בנות ישראל לפני נישואיהן — כשמתעסקות בהדרת נערות צעירות יותר, ובזה מכינות עצמן להצליח עוד יותר בעבודת החינוך בעתיד, בכוא היום המאושר כשתקמנה בית בישראל ישנה הצלחה מיוחדת בחינוך, הדרכה ולימוד של ילדי ישראל.

ובפרט — כאשר מדובר בילדים קטנים:

לאחר שהילדים גדלים קצת — יש לאביהם חלק גדול ("ער האָט אַ סך וואָס צו זאָגן") בחינוכם, באותה מדה כמו האם, ולפעמים אולי עוד יותר;

אבל בקטנותם — ובפרט זמן לא רב לאחר לידתם, בהיותם בגדר "מפי עוללים ויונקים"²³ — הרי בשלב זה חינוכם מוטל על האם באופן בלעדי, מאחר שהחינוך עדיין "צריך לאמו" (כלשון חז"ל²⁴) וכרוך אחריה על כל צעד ושעל, ולכן הדבר תלוי לגמרי באמו להבטיח שהנהגת הילד תהי' כפי רצונו של הקב"ה, ועי"ז יהי' "ערב" ראוי, שעלי-ידו — וכיחד עמו — נותן הקב"ה את התורה לכל בני".

ז. וזהו התפקיד המיוחד השייך לשנה זו — כמדובר כמה פעמים ששנה זו תהי' "שנת החינוך", שבה צריכה להיות השתדלות מיוחדת, בכח וחיות מיוחדים, כדי להבטיח שכל ילד יהודי יזכה לחינוך על-פי תורה. והכוונה בזה — לא רק שילמד דברי תורה בשעות הלימודים (אף שזוהי התחלת הענין), אלא שגם כל היום כולו יהי' חדור בעניני תורה, בכל מקום המצאו — הן בהיותו בביתו ("בשבתך בביתך"²⁵) והן בהיותו ברחוב ("בלכתך בדרך"²⁵),

ועד"ז בכל זמן — שגם כששוכב לישון ("בשכבך"²⁵), הרי אופן השכיבה הוא ע"פ תורה ומתוך מחשבה בדברי תורה, וכשניעור משנתו בבוקר ("ובקומך"²⁵) — מחשבתו הראשונה היא אודות הקב"ה ("מודה אני לפניך"), בידעו שהקב"ה מחזיר לו את נשמתו, ונותן לו יום נוסף של חיים ושל בריאות, להיותו יום שעתיד להיות חדור כולו באלקות, ע"י שהנהגתו במשך כל היום תהי' ע"פ הוראות התורה שקיבלו בני"מ במ"ת.

ח. ישנה הוראה נפלאה נוספת בענין הכחות העצומים והמיוחדים

ולאח"ז באים ה"מבצעים" המיוחדים של ג' המצוות שניתנו לנשי ובנות ישראל:

מבצע נרות שבת קודש — הדלקת נר (או נרות) בערב שבת לפנות ערב כדי להאיר את הבית ביום השבת באור של "נר מצוה ותורה אור"¹⁵, ועי"ז נמשך בדרך ממילא אור זה על כל השבוע כולו,

ועי"ז נעשה הבית בית כשר — במיוחד ע"י מבצע כשרות האכילה והשת"י, מטבח כשר עם כל הפרטים שבדבר,

ומבצע טהרת המשפחה — שמירת כל הענינים שעל-ידם נבנה בית טהור וקדוש בכל הפרטים,

וקדושתו של הבית קשורה גם עם מבצע בית מלא ספרים — כמדובר כמה פעמים בדיוק לשון זה, שאין זה רק שיסגור ספרים בבית, אלא שהבית הוא מלא ספרים: בבית ישנם גם חפצים אחרים, שולחנות וספסלים וכו', אבל במה הבית מלא — הוא "מלא ספרים", כלומר שבכל מקום, בכל פינה ובכל פרט שבכל חדר בבית, ובכל הבית כולו, נרגשת וחדורת השפעתם של הספרים (גם אם בפועל נמצאים הספרים במקום אחד בבית, בחדר אחר או בארון הספרים)⁴⁸ —

אותם ספרים שמהם לומדים בני"י את ההוראות שתורת ה' — "חמדה גנוזה"¹³ — מורה לכאו"א מישראל, ונותנת לו את הכח לקיימן מתוך שמחה וטוב לבב.

*

יב. כמדובר כמה פעמים, ישנם ענינים שהזמן גרמא — מאורעות מיוחדים שאירעו בתקופה זו, בחדשים או בשבועות האחרונים.

ומכיון שהקב"ה "יודע כל מה שיהי' קודם שיהי'"⁴⁹ — ברור הדבר שבתורה שנתן הקב"ה לישראל נמצאות גם הוראות בנוגע למאורעות חדשים (לכאורה) אלו, להורות איך על בני"י להתנהג כדי שמאורעות אלו יסתיימו לטובה, ובטוב הנראה והנגלה, שיוכן גם בשכל האנושי וייראה גם בעיני בשר שהוא טוב.

והנקודה המיוחדת במאורעות השבועות והחדשים האחרונים היא — שבהם ניכר בגלוי ובהדגשה שבני"י, בכל מקום המצאם, הם "עם לבדד ישכון"⁵⁰, וידידיהם הטובים מבין האומות מעטים הם ביותר,

ואפילו אלו מביניהם שהם אכן ידידים טובים — צריך לבחון אם

(48) ראה גם תו"מ חפ"א ס"ע 358. וש"נ. (50) בלק כג, ט.

(49) רמב"ם הלכות יסוה"ת פ"ה ה"ה.

(25) ואתחנן ו, ז.

(23) שם ח, ג.

(24) עירובין פב, סע"א. וש"נ.

[ומכיון שיש צורך בזה — ודאי הדבר שהקב"ה נתן את הכחות הדרושים כדי לקיים זאת בפועל, ויתרה מזו — כדי לקיים זאת (כפי שצריך לקיים כל שליחות של הקב"ה) בשמחה ובטוב לבב, שיוסיפו עוד יותר בהצלחת הדבר],

החל ממבצע חינוך — להבטיח שכל ילד יהודי יזכה למלוא החינוך האפשרי בעניני יהדות, חינוך שבו ילמד תורה ויתרגל להתחיל (ולאח"ז — להמשיך) בקיום המצוות בהידור, החל מהחינוך בבית-הספר שבו הוא לומד, וגם בזמן שבו בתי-הספר סגורים — שישנה במקום ספוג ביהדות וביראת-שמים, באהבת התורה ובאהבת המצוות, דהיינו (על-פי רוב) ב"קעמפ" המתנהל בדרך היהדות, בכשרות ובקדושה,

ובמקומות שבהם נצרך כבר עתה (או קצת לאח"ז) לרשום את הילדים לבתי-הספר לשנה הבעל"ט — להבטיח שיירשמו בהקדם בבתי-הספר שבהם יזכו למלוא החינוך בעניני יהדות, התורה ומצוות.

ובתור פרטים בהחינוך ליהדות ולתומ"צ — באים כל שאר ה"מבצעים":

החל ממבצע תורה — לימוד התורה בכל יום, איש כפי יכולתו עכ"פ, וכאשר ישנו הרצון לזה — ה"ה מגדיל את יכולתו,

ועד"ז מבצע תפילין: האנשים — יהדרו במצוה זו, והנשים — תתרומנה לאלו שאין להם כסף לקנות תפילין⁴⁵, ועד"ז כשהאשה רואה שלבעלה או לאח"י חסרה חיות בקיום מצות תפילין — הרי היא מוסיפה לו חיות והרגש בזה,

וכן מבצע מזוזה — שבכל בית יהודי תהי' מזוזה על כל פתח, ומבצע צדקה — שבכל בית תהי' קופת צדקה, כדי להזכיר ליושבי הבית אודות מצות צדקה,

וכן להזכירם שכאשר הקב"ה נותן לכאור"א את כל המצטרך לו, "בני חיי ומזוני רויחי" — הרי זה בתור צדקה, שהרי הקב"ה אינו חייב מאומה לאיש, ואעפ"כ הוא נותן זאת "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁴⁶,

אלא שלזה צ"ל הכנה עי"ז שהבית הוא בית שבו ישנה קופת צדקה, שענין זה הוא מהסימנים לכך שהקב"ה — עניני יהדות וקדושה — שוכן בבית זה ("ונתתי משכני בתוכם"⁴⁷),

45) ראה גם תר"מ חע"ו ס"ע 268 ואילך. 46) נוסח ברכה הג' דברה"ז. 47) בחוקתי כו, יא.

שניתנו ע"י הקב"ה לנשי ובנות ישראל — נתינת כח שמטילה עליהן שליחות קדושה לפעול בזה (כי מכיון שיכולות הן לפעול, ממילא מחוייבות הן בדבר) — הן בנוגע לביתן הפרטי, והן בנוגע ל"בית ישראל", עם ישראל בכללותו. וגם הוראה זו היא מענין הקשור עם ימי הספירה (כדלקמן ס"י).

ובהקדים, שימי הספירה, ובפרט יום ל"ג בעומר, קשורים עם תלמידי רבי עקיבא (כמדובר בקצרה בל"ג בעומר²⁶). ובזה גופא ישנם כמה סוגי תלמידים²⁷ — התלמידים שהיו לפני ל"ג בעומר, והתלמידים שנתחדשו לאח"ז ל"ג בעומר (כמדובר כמה פעמים, ובודאי יודעים כבר את הפרטים בזה כו).

ושני פרטים בדבר:

מצד אחד — ימי הספירה קשורים עם רבי עקיבא, שהרי תלמידי ר"ע אינם נזכרים כאן בזכות עצמם ("פאָר זיך אַ זאָך"), אלא נקראים "תלמידי רבי עקיבא";

ומאידך גיסא — ימי הספירה קשורים (לא עם מעלותיו של ר"ע כשלעצמו, אף שמוכן שהיו לו ריבוי מעלות, ומעלות גדולות ביותר, אלא) דוקא עם רבי עקיבא כפי שהעמיד תלמידים,

ועד כדי כך, שהעמיד תלמידים ההולכים בדרכיו, ועושים מ"עולם שמים"²⁸ ("א וויסטע וועלט און אַ פוסטע וועלט"), כפי שהוא לעיני הרואים, שצריך יגיעה רבה לתקנו כו' — שיהי' "עולם על מילואו"²⁹, עולם כדבעי, עד שנעשה "דירה לו ית' בתחתונים"³⁰, ועליו אומר הקב"ה "באתי לגני"³¹, היינו שבא ומתגלה בעולם הזה, והתגלות זו היא תענוג אצלו, בדוגמת טיול בגן.

[ומהמסופר בגמרא²⁸ מובן שפעולתם של תלמידי ר"ע היתה גם על כל הדורות שלאח"ז. ויש להוסיף, שמכיון שבכל שנה ושנה בימי הספירה מזכירים סיפור זה — מובן שפעולה זו של ר"ע ע"י תלמידיו היא הוראה נצחית לכל הדורות, כיון שגם עתה פועל ר"ע פעולה זו ע"י תלמידיו שבדורנו].

ומפעולתם של תלמידי רבי עקיבא, שהפכו ותיקנו את העולם כולו

26) שיחת ל"ג בעומר ס"ב ואילך (לעיל 28) יבמות שם.

ע' 188 ואילך). 29) ראה ב"ר פ"ד, ז. פ"ג, ג.

27) ראה יבמות סב, ב. ב"ר פס"א, ג. 30) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז. ב"ר

קה"ר פ"א, ו. מאירי ליבמות שם בשם ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא פל"ו. ובכ"מ.

הגאונים (הובא באוצה"ג יבמות שם). 31) שה"ש ה, א. שהש"ר עה"פ.

— אפשר להבין את גודל מעלתו של רבי עקיבא עצמו, שהי' בכחו להעמיד תלמידים כאלו.

ט. ויש להוסיף בגודל מעלתו של ר"ע — ע"פ המבואר בכ"כ ספרים³² שר"ע בדורו הי' כמשה רבינו בדורו.

ולכן, כשם שמצינו במשה רבינו, שבתחלת עבודתו — קודם שנתמנה להנהיג את בני"ל וללמדם תורה — "הי' רועה את צאן יתרו"³³, וכמסופר במדרש³⁴, שרק לאחר שמדת הרחמנות, הלבביות והרגש הזולת ("די הארציקייט און דעם געפיל") באו לידי ביטוי בגלוי אצל משה רבינו בתור רועה צאן — "אמר הקב"ה, יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, כך חייך אתה תרעה צאני ישראל", כיון שיש בו הרגש והלבביות הראויים כלפי כאו"א מישאל, הי' מעמדו ומצבו אשר הי' —

כן הי' גם אצל רבי עקיבא (כמבואר בספרים הנ"ל), שקודם שהעמיד את התלמידים שהעמידו את העולם על תלו עבור כל הדורות (כנ"ל ס"ח) — הי' אף הוא רועה צאן אצל חותנו³⁵, ורעיית הצאן גילתה וחיזקה אצלו את תכונות הנפש ("כאראקטער") הנחוצות כדי להעמיד תלמידים. ונוסף לזה מבואר בספרי קבלה³⁶ (אשר גם תורת הקבלה היא חלק בתורה — מלשון הוראה³⁷) ש"עקיבא" אותיות "יעקב", כיון שר"ע בדורו הי' כיעקב בדורו:

כשם שיעקב העמיד י"ב שבטים, שמהם יצאו ה"שבעים נפש"³⁷ שירדו למצרים, ועמם הבטחתו של הקב"ה "ואנכי אעלך גם עלה"³⁸, שבנ"י עתידים לצאת ממצרים "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו"³⁹, מבלי שיישאר אף א' מהם במצרים — אשר הכח לכל האמור, והתוקף הדרוש כדי להתגבר על הגלות, ניתן להם מיעקב אבינו — עד"ז הוא בנוגע לרבי עקיבא, שהעמיד תלמידים שהעמידו את העולם על תלו בכחו של ר"ע (כנ"ל). ומכל האמור מובן עוד יותר גודל מעלתו של ר"ע.

י. ועפ"ז מובן גודל החידוש שבסיפור הגמרא⁴⁰ (בתור חלק מכללות הסיפור אודות ר"ע), שרבי עקיבא עצמו — שבוודאי ידע בעצמו את מעלת נשמתו ואת גודל כחותיו (ובפרט שמאורע זה הי' לאחר

(32) ראה נוף ע"ח נוף ג' — הובא בסדה"ד
 ערך ר"ע אות יא. וראה גם ספרי ברכה לד, ז.
 גם סדה"ד שם.
 (33) שמות א, ה.
 (34) שמות ג, א.
 (35) ויגש מו, ד.
 (36) בא יו"ד, ט.
 (37) שם סג, א.
 (38) שמות א, ה.
 (39) בא יו"ד, ט.
 (40) שם סג, א.
 (32) ראה נוף ע"ח נוף ג' — הובא בסדה"ד
 ערך ר"ע אות יא. וראה גם ספרי ברכה לד, ז.
 גם סדה"ד שם.
 (37) שמות א, ה.
 (38) ויגש מו, ד.
 (39) בא יו"ד, ט.
 (40) שם סג, א.

שהעמיד כבר רבבות תלמידים) — כשבאה אשתו לקבל את פניו, אמר לתלמידיו "שלי ושלכם שלה הוא", היינו שיש לה חלק, וחלק עיקרי, הן בתורתו ובהישגיו הוא, והן בתורתם ובהישגיהם של תלמידיו!

וכל-כך למה⁴¹ — מכיון שלימוד התורה שלו הי' ע"י השתדלותה ופעולתה ("מיט דעם טאָן און מיט דעם אויפטאָן") של אשתו, שאמרה לו ועודדה אותו ("געגעבן כח און מוט") ללמוד תורה, ושלחה אותו ללמוד בישיבה באופן שיוכל להעמיד תלמידים על כל הדורות!

וההוראה מזה היא — שנוסף על הכחות המיוחדים שיש לנשי ובנות ישראל והשליחות המוטלת עליהן בנוגע לענין חינוך הילדים, על האם לא פחות מאשר על האב (כנ"ל ס"ו), יש לנשי ישראל (וכן לבנות ישראל המתכוננות להינשא ולהקים בית בישראל) גם כח מיוחד לעודד את בעליהן (ועד"ז את אחיהן, כולל אחיהן הקטנים) ללמוד תורה,

ובאופן שתהי' להם חיות ורצון להתאמץ בלימודם, עד לאופן של יגיעה ("יגעט"⁴²), כדי לגלות את הכחות שנתן להם הקב"ה בתכלית השלימות, הן בנוגע להם עצמם ("שלי"), והן בנוגע לתלמידיהם ומושפעייהם בעתיד ("שלכם"),

וכל זה תלוי ב"שלה" — באופן הנהגתה בעניני יהדות, מתוך לבביות ומתוך יראת-שמים, של האם, עקרת הבית, של האחות הגדולה, ואפילו של האחות הקטנה.

וענין זה מודגש במיוחד בימי ספירת העומר, שבהם ישנה הוראה מיוחדת זו עבור נשי ובנות ישראל — שעליהן לדעת אודות הכחות שהקב"ה נתן להן בנוגע ליכולתן לפעול בנוגע לעצמן ("מיט זיך און דורך זיך אליין"),

ונוסף לזה — השליחות והכחות שניתנו להן על-מנת לסייע ולגלות אצל בעליהן ואחיהן (כולל הקטנים ביותר — "מפי עוללים ויונקים"⁴³) את כחות הקדושה העצומים שהקב"ה נותן לכאו"א מישאל, ע"י הנפש האלקית, "חלק אלוקה ממעל"⁴³ ממש, שישנה בכאו"א מישאל מבלי הבט על מעמדו ומצבו (כמ"ש רבנו הזקן בתחלת ספר התניא⁴⁴).

*

יא. כל האמור לעיל הוא בקשר ובהמשך להמדובר בחדשים האחרונים אודות הצורך בהשתדלות מיוחדת בכל עניני ה"מבצעים",

(43) איוב לא, ב.
 (44) רפ"ב.

(41) ראה פרש"י שם (ד"ה שלי).
 (42) מגילה ו, ריש ע"ב.